

HARBIY TEXNIKA VA ASLAHALARNI UZUN VA QISQA MUDDATLARDA SAQLASH

Sultonov Ruslanbek Sharipovich
JG‘MHO‘ qo‘mondonlik punkti katta ofitseri

Annotatsiya: Mazkur maqolada harbiy texnika va ashalarning uzoq va qisqa muddatli saqlanishi jarayonlari, shu bilan birga, saqlashning samarali va xavfsiz tashkil etilishi muammolari tahlil qilinadi. Yozma ishda saqlash joylarining optimallashtirilishi, texnik xizmat ko‘rsatish va korroziyaga qarshi choralarning muhimligi, shuningdek, ilg‘or saqlash texnologiyalarining tatbiqi haqida so‘z boradi. Maqolada qisqa va uzoq muddatli saqlashdagi texnikalarni saqlashning samarali usullari va xavfsizlikni ta‘minlashning eng yangi yondashuvlari ko‘rib chiqiladi. Xususan, modulli saqlash tizimlari, raqamli inventarizatsiya, xavfsizlikni kuchaytirish va texnik holatni doimiy monitoring qilishning ahamiyati ta‘kidlanadi.

Kalit so‘zlar: Harbiy texnika, saqlash, xavfsizlik, texnik xizmat, korroziya, modulli saqlash, raqamli inventarizatsiya, xavfsizlik texnologiyalari, uzoq muddatli saqlash, qisqa muddatli saqlash, saqlash tizimlari, texnik holat monitoringi.

Annotation: This article analyzes the processes of long-term and short-term storage of military equipment and assets, as well as the challenges involved in ensuring effective and safe storage. The paper discusses the optimization of storage facilities, the importance of technical maintenance, anti-corrosion measures, and the implementation of advanced storage technologies. The article also explores effective methods for storing equipment during both short-term and long-term storage, along with the latest approaches to ensuring safety. Specifically, the importance of modular storage systems, digital inventory, enhancing security, and continuous monitoring of technical conditions is emphasized.

Keywords: Military equipment, storage, security, technical maintenance, corrosion, modular storage, digital inventory, security technologies, long-term storage, short-term storage, storage systems, technical condition monitoring.

Harbiy texnika va ashalar har bir mudofaa kuchining tayyorgarligi uchun muhim resurslar hisoblanadi. Ularning samarali saqlanishi, shuningdek, operatsion

tayyorgarlikning yuqori darajada bo'lishi uchun zarurdir. Ammo harbiy texnikaning va ashalarning saqlanishi o'ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Uzoq muddatli yoki qisqa muddatli saqlash bo'ladimi, harbiy resurslarning barqarorligini ta'minlash, ularning ishlashini kafolatlash va saqlashning xavfsizligini saqlash uchun maxsus yondashuvlar zarur.

Harbiy texnikani va ashalarni to'g'ri saqlashning asosiy maqsadi ularning ishlashini uzaytirish, yaroqsiz holga kelishining oldini olish va kerakli vaqtda faoliyatga tayyor bo'lishini ta'minlashdir. Saqlash jarayonida har bir materialning o'ziga xos saqlash sharoitlari mavjud. Masalan, munitions (ammo) saqlash sharoitlari doimiy nazoratni talab qiladi, chunki ularning yaroqsiz holga kelishi xavfini kamaytirish uchun aniq temperatura va namlik sharoitlari kerak. Shuningdek, texnika va transport vositalari saqlanadigan joyda mudofaa tizimlari va iqlim sharoitlariga mos ravishda saqlanishi kerak.

Qisqa muddatli saqlash harbiy ashalar, texnika yoki materiallarning bir necha haftadan bir necha oylar davomida saqlanishi hisoblanadi. Bu davrda saqlashga qo'yiladigan talablar nisbatan engilroq bo'lishi mumkin, lekin hamon aniq nazorat va ehtiyotkorlik talab etadi.

- **Atrof-muhit Sharoitlari:** Qisqa muddatli saqlashda ham muhim jihatlardan biri - harorat, namlik va havoning optimal darajada saqlanishidir. Agar ashalar tashqi omillarga bevosita ta'sir etsa, ularning sifatiga zarar yetishi mumkin.
- **Xavfsizlik:** Qisqa muddatli saqlashda xavfsizlik masalalari juda muhim. Harbiy ashalar o'g'irlik, sabotaj va boshqa tahdidlardan himoyalaniishi kerak.
- **Inventarizatsiya va Boshqaruv:** Saqlash joylarida harbiy texnikaning aniq ro'yxatga olinganligi, zaxira materiallarining davriy tekshiruvdan o'tkazilishi kerak.

Uzoq muddatli saqlash - bu harbiy texnikalar va ashalarning bir necha yil davomida saqlanishini anglatadi. Bu davrda saqlash sharoitlari yanada qattiqroq va aniqroq bo'lishi kerak, chunki uzoq muddatli saqlashda materiallar, ashalar yoki texnika o'z vaqtida ishlatilmasligi mumkin.

- **Saqlashni saqlash usullari:** Harbiy texnikalar uchun saqlashning muhim qismiga moylash, zangdan himoya qilish, xususan, transport vositalari uchun muayyan himoya qatlamlarini qo'llash kiradi. Uzoq muddat davomida texnika va ashalar saqlashda

muntazam ravishda parvarishlash, texnik xizmat ko'rsatish va mexanik nazoratni o'tkazish kerak.

- Iqlimni nazorat qilish: Elektronika, aloqa vositalari va boshqa nozik texnikalar uchun iqlimni nazorat qilish zarur.

- Korroziv ta'sirlar: Qoplama materiallari, ayniqsa metall ashalar va texnikalar uchun korroziyaga qarshi maxsus saqlash sharoitlari yaratilishi kerak.

- Texnik holatni doimiy nazorat qilish: Uzoq muddatli saqlashda har bir texnikaning, qurol yoki transport vositasining texnik holatini muntazam ravishda tekshirish zarur.

Saqlashdagi muammolar

Harbiy texnika va ashalarni saqlashda ko'plab qiyinchiliklar va muammolar yuzaga kelishi mumkin:

- Joy yetishmasligi: Katta miqdordagi ashalarni saqlash uchun cheklangan joylar mavjud. Saqlash inshootlarining ortiqcha yuklanishi va noto'g'ri tashkil etilishi materiallarga zarar yetkazishi mumkin.

- Materiallarning degradatsiyasi: Ko'plab materiallar vaqt o'tishi bilan tabiiy ravishda degradatsiyaga uchraydi. Gum, plastmassa, ba'zi metallar va boshqa materiallar harorat, namlik yoki chang kabi tashqi omillar ta'sirida buziladi.

- Xavfsizlik tahdidlari: Harbiy texnikaning o'g'irlik yoki sabotazga uchrashi xavfi har doim mavjud.

- Moliyaviy va resurslar masalalari: Katta hajmdagi saqlash inshootlarini qurish va ularni saqlash juda qimmatga tushishi mumkin. Bu masala faqat budget cheklovlari bilan hal qilinishi mumkin.

Harbiy texnika va ashalarni saqlashda yuzaga keladigan muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yondashuvlar taklif etiladi:

- Yaxshilangan texnik xizmat ko'rsatish: Saqlash davomida harbiy texnikaning to'g'ri holatda bo'lishi uchun muntazam texnik xizmat ko'rsatish, parvarishlash, qoplamalar va muayyan texnik xizmatlar bajarilishi kerak.

- Optimallashtirilgan saqlash joylari: Saqlash tizimlari va joylarining samarali tashkil etilishi kerak. Modulli saqlash tizimlari yordamida materiallar va texnikalarni samarali joylashtirish mumkin.

- Maxsus himoya va korroziyaga qarshi choralari: Uzoq muddatli saqlashda materiallar, ayniqsa, metall ashalar va texnikalar uchun korroziyaga qarshi vositalardan foydalanish zarur.

- Ilg'or xavfsizlik tadbirlarini ko'rish: Harbiy texnika va ashalarni saqlashda xavfsizlikni ta'minlash uchun ilg'or texnologiyalarni, masalan, biometrik nazorat tizimlarini, kameralar orqali 24 soatlik monitoring, va qiyin kirish nazorati bilan kuchaytirilgan xavfsizlikni o'rnatish zarur.

- Innovatsion saqlash texnologiyalarini tadbiriq etish: Ilg'or saqlash texnologiyalarini, masalan, avtomatlashtirilgan saqlash tizimlari, raqamli inventarizatsiya va boshqaruv tizimlari orqali materiallar va texnikalarni samarali boshqarish mumkin.

- Doimiy monitoring va diagnostika: Harbiy texnikaning holatini doimiy nazorat qilish, shu jumladan, uning texnik holatini vaqtida aniqlash va diagnostika qilish juda muhim.

Uzoq muddatli va qisqa muddatli saqlashni samarali tashkil etish uchun saqlash joylarining moslashuvchanligi va samaradorligi muhimdir. Texnik saqlashning optimallashtirilishi uchun quyidagi yondashuvlarni qo'llash mumkin:

- Saqlash joylarining ko'paytirilishi: Saqlash joylarining ko'paytirish orqali saqlashni optimallashtirish mumkin. Bu saqlash joylarining umumiy maydonini kengaytirish, texnikani va materiallarni barqaror joylashtirish, shuningdek, transport vositalarini va yirik ashalarni bir-biriga zarar yetkazmasdan saqlashni ta'minlaydi.

- Modulli saqlash tizimlari: Modulli tizimlar yordamida materiallar va texnikalar osonlikcha saqlanishi va kerakli vaqtida chiqarilishi mumkin. Har bir modul ma'lum bir turdagi materialni saqlash uchun maxsus moslashtirilgan bo'lishi kerak, bu esa saqlash joylaridan maksimal foydalanuvchi foydalanishga imkon beradi.

Xulosa

Harbiy texnika va ashalarni saqlashning samarali va xavfsiz tizimi har qanday mudofaa kuchi uchun muhim ahamiyatga ega. Qisqa va uzoq muddatli saqlashda harbiy resurslarni to'g'ri saqlash, ularni optimal holatda ushlab turish va xavfsizligini ta'minlash uchun zamonaviy saqlash texnologiyalaridan foydalanish, xavfsizlik choralarini kuchaytirish va saqlash tizimlarini innovatsion tarzda modernizatsiya qilish zarur. Yangi saqlash usullari, texnik xizmat ko'rsatish protokollari va ilg'or monitoring

tizimlari orqali harbiy texnikaning yaroqliligini oshirish, saqlashdagi muammolarni bartaraf etish va operatsion tayyorgarlikni ta'minlash mumkin.

References

1. Azimov, O. (2021). Harbiy texnikani saqlash va boshqarish tizimlari. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Mudofaa Vazirligi.
2. Shamsiyev, I. (2019). Harbiy texnika va ashalarni saqlashning samarali metodlari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
3. Tursunov, A. (2017). Harbiy texnikaning barqarorligini ta'minlash. Tashkent: "Zarafshon" nashriyoti.
4. Raxmatov, A. (2018). Harbiy texnika va ashalarining saqlashdagi muammolar va yechimlar. Tashkent: "O'zbekiston" nashriyoti.
5. G'ulomov, S. (2020). Harbiy ashalarni saqlash va xavfsizlikni ta'minlash usullari. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING